

Oređownik Samorządu

Organ Związku Gmin
Województwa Śląskiego

Prenumerata wynosi 2 zł kwartalnie
Opłata poczt. opłacona ryczałtem
Telefony: Katowice 21-47

Wychodzi 1-go i 15-go dnia miesiąca.
Redakcja i Administracja: Katowice Poczta 16/II.
Redaktor: Stanisław Kuhnert.
Syndyk Związku Gmin Woj. Śl.

Ogłoszenia: Jednołamowy wiersz
milim 30 gr Przed tekstem 60 gr za
wiersz mm. Rach. w P. K. O. 304227

Nr. 11, 12 i 13

Katowice, 1 sierpnia 1928 r.

Rok IV.

Sprawozdanie z działalności Funduszu Bezrobocia w roku 1927.

Powstające po przeszło 150-letniej niewoli, rozdzielone przez trzech zaborców, państwo polskie, jednoczące swe dzielnice, bytujące przez ten okres czasu, każda w zupełnie innych warunkach politycznych i gospodarczych, zastało całe połacie kraju zniszczone i spalone (szczególniej w Małopolsce) masy ludności bez dachu nad głową i przeszło 450.000 ludzi bez pracy.

Nie mając możliwości, jak zresztą i w innych krajach, usunąć przyczyn klęski bezrobocia, t. j. braku dostatecznej liczby warsztatów pracy, rząd polski, idąc śladami Zachodu, zaczął okazywać pomoc pozbawionym pracy przez wypłacanie doraźnych zasiłków (pierwsze wypłacono w grudniu 1918 r.) oraz uruchamianie robót publicznych na wiosnę 1919 r. Ponadto przez pewien czas wydawano bezroboczym zamiast gotówki produkty surowe, prędko jednak zaniechano tej formy pomocy z powodu znacznych kosztów administracyjnych i trudności w zdobywaniu tych produktów.

Wszystko to nie było planową walką z bezrobociem, lecz stanowiło pomoc doraźną w ścisłym tego słowa znaczeniu, improwizowaną poniekąd, pod naciskiem nagłych konieczności. Nic więc dziwnego, że w dniu 1 czerwca 1919 r. notowano w Polsce liczbę bezroboczych 354.222 osoby na terenie b. zaboru rosyjskiego i austriackiego bez Śląska, Małopolski Wsch. i Wileńszczyzny. W miarę pewnej poprawy warunków gospodarczych bezrobocie zaczęło się następnie stopniowo zmniejszać i w dniu 1 lipca 1920 r. notowano już tylko bezroboczych 43.558 osób. Kryzys w przemyśle polskim, a w szczególności włókienniczym, w pierwszej połowie 1924 r. wpłynął na zwiększenie się bezrobocia do liczby 137 tys. 870 osób, notowanych w dniu 1 lipca 1924 r. W miesiącu tym Sejm uchwalił po długich debatach na posiedzeniu w d. 24 lipca, ustawę z d. 18 lipca 1924

roku o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia, obejmującą pracowników fizycznych (robotników). Ustawa ta weszła w życie 31 sierpnia 1924 r., a w październiku 1925 r. została rozszerzona na pracowników umysłowych, których zabezpieczenie na wypadek braku pracy przejęły następnie od 1 stycznia 1928 r. „Zakłady ubezpieczeń pracowników umysłowych”. W ten sposób Polska zrobiła poważny krok naprzód w dziedzinie ustawodawstwa społecznego, stając w tej mierze w szeregu 18 państw, które wprowadziły u siebie zabezpieczenie na wypadek bezrobocia i jako ósme państwo, posiadające przymus tego zabezpieczenia (Austria, Australia, Holandia, Niemcy, Rosja, W. Brytania i Włochy).

Do wykonywania wspomnianej wyżej ustawy powołano do życia instytucję pod nazwą Fundusz Bezrobocia.

Całokształt działalności F. B. wypełnia jednak jeden tylko odcinek frontu walki z bezrobociem, polegającej faktycznie na łagodzeniu skutków tej klęski społecznej. Czynnikiem, mającym za zadanie produkcyjną walkę z bezrobociem, jako skutkiem braku dostatecznej liczby warsztatów pracy, są państwowe i społeczne biura pośrednictwa pracy i ministerjum robót publicznych, które może zatrudniać poszukujących pracy przy robotach państwowych i samorządowych, o ile oczywiście, będzie posiadało odpowiednie kredyty.

W myśl powyższego z inicjatywy ministra pracy i opieki społecznej powołano do życia, na mocy uchwały rady ministrów pod przewodnictwem ministra robót publicznych, specjalny komitet ministrów do zatrudnienia bezroboczych, mający na celu wynaleść źródła dochodów na prowadzenie robót publicznych i rozdzielić posiadane kredyty pomiędzy poszczególne gminy i instytucje państwowe.

Noczyński Sp. z o. o. / Katowice

ulica Marjacka 18 a — Telefon 520 i 1243

Pracownia zawodowej odzieży ochronnej

Ubrania nieprzemakalne — Ubrania kwasoodporne — Ubrania azbestowe

Nieprzemakalne płachty i opony.

Hurtowa sprzedaż technicznych materiałów gumowych i azbestowych.

Ciężkie warunki ekonomiczne kraju niezmiernie utrudniały prace komitetu i zdołano jedynie uzyskać na wspomniany wyżej cel około 900 tys. zł. miesięcznie z dopłat do biletów kolejowych i opłat pocztowych. Ponadto Ministerjum pracy i opieki społecznej asygnowało ze swego skromnego budżetu około 2.500.000 zł. miesięcznie. Z powyższych sum udzielano 6-procentowych pożyczek, zwrótnych 1 maja 1929 r., na roboty samorządowe, kontrolowane przez dyrekcję robót publicznych, gminom, z zastrzeże-

niem, że będą one zatrudniały bezrobotnych, utrzymujących świadczenia z funduszków bezrobocia.

W ciągu 1926 roku 118 gmin otrzymało pożyczki w ogólnej sumie około 23.600.000 złotych, na roboty zaś państwowe (poza przewidziane w budżecie normalnym) wydano około 16.000.000 złotych. Zatrudniono w ten sposób około 23.000 robotników przy robotach samorządowych i około 5.000 — przy robotach państwowych.

(Dokończenie nastąpi.)

Znaczenie wystawy „Wnętrza Domu” oraz „Technika na usługach gospodarstwa domowego” w Katowicach.

Każda z dzielnic Polski od zarania niepodległości zmierzała do zacieśnienia stosunków handlowych z resztą dzielnic. Praca w tym kierunku okazała się konieczną, ponieważ poszczególne dzielnice rozwijały się przez całe wieki zupełnie w odmiennych stosunkach gospodarczych. Jednym z takich czynników zmierzających w powyższym kierunku są Targi, z których Targi Wschodnie i Targi Poznańskie nabrały z biegiem lat szczególnego znaczenia i z małych zaczątków stały się one przeglądem naszych sił gospodarczych.

Jedynie Górny Śląsk stał na uboju i nie okazał w tym kierunku inicjatywy, co tembardziej jest niezrozumiałe, że właśnie zacieśnienie stosunków gospodarczych G. Śląska z innymi dzielnicami jest może najbardziej pożądanem. Nigdzie bowiem gdzie indziej nie mamy tak silnej konsumpcji, jak na Śląsku, a równocześnie w żadnej innej dzielnicy niema takiego wysokiego poziomu potrzeb. Nietylko jednak te momenta przemawiają za koniecznością zapoznania G. Śl. z życiem gospodarczym oraz produkcją innych dzielnic oraz naodwrot zapoznania innych dzielnic z bogatymi działaniami produkcji górnośląskiej. Przemawia bowiem zatem również ta okoliczność, że sfery handlowe oraz konsumenci górnośląscy ciążyli i ciążą jeszcze dalej ku wyrobom zagranicznym, opierając się na błędnem często przekonaniu, że wyrobów danych w Polsce albo wcale niema, albo też są gorszej jakości. Głębsze więc zacieśnienie stosunków gospodarczych G. Śląska z innymi dzielnicami Polski ma z tych powodów zasadnicze znaczenie.

Nie było jednak dotychczas czynnika, któryby mimo tak żywotnej potrzeby potrafił rzucić myśl bliższego zapoznania G. Śląska z produkcją reszty Polski i naodwrot, a to w formie najbardziej przemawiającej, t. j. w formie wystawy.

Nie można bowiem zaliczyć do tego drobnych urządzeń dorywczych, noszących nazwę Wystaw z roku 1923, 1925 lub wreszcie zeszłoroczną, t. zw. Wystawę Gospodarczo-Spożywczą. Ostatnia bowiem była urządzeniem bez żadnego ideowego podkładu i obliczoną raczej na zysk.. Jak jednak żywotną i konieczną dla G. Śląska jest odpowiednia wystawa, najlepszym dowodem jest, że nawet ta miniaturowa wystawa zdołała skupić bardzo wielką ilość wystawców i wykazać b. wielkie tranzakcje. To właśnie wskazuje, że Górny Śląsk nadaje się w pierwszym rzędzie jako teren wystawowy.

Taką myśl nawskroś zdrową pochwyliła ostatnio powołane do życia „Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej”. Koncentruje ono w sobie wszystkie zainteresowane czynniki, a więc samorządy miejskie i powiatowe, Izby Handlowe i Rzemieślnicze, oraz wszystkie związki gospodarcze i jest ze względu na ten zespół wszystkich czynników jedyną w tym rodzaju koncepcją opartą na zdrowych podstawach, dającą gwarancję powodzenia.

Celem powstałego Towarzystwa jest urządzenie wystaw i pokazów z dziedziny przemysłu i handlu, rolnictwa, oraz w ogólności bliższe zapoznanie Śląska z przejawami życia gospodarczego innych dzielnic Polski, jakoteż zaznajomienie owych dzielnic z życiem Śląska. Towarzystwo rozpoczyna swą działalność w bieżącym roku urządzeniem we wrześniu w Katowicach wystawy p. t. „Wnętrze domu” oraz „Technika na usługach gospodarstwa domowego”.

Zapoczątkowanie działalności wystawą powyższego charakteru uznać należy za szczególnie racjonalne, daje bowiem gwarancję pewnego powodzenia. Wystawa bowiem przypada na czas jesieni, kiedy postawione pod dachem budynki należy urządzać, a

Bank Związku Spółek Zarobkowych S. A.

Centrala w Poznaniu

Rachunek żyrowy Bank Polski

Oddział Katowicki

P. K. O. 300 113

przyjmuje wkłady (depozyty), wydierżawia schowki (safes), otwiera rachunki bieżące, czekowe; dyskontuje weksle oraz wykonuje wszelkie czynności bankowe.

ODDZIAŁY KRAJOWE: Bielsko, Bydgoszcz, Grudziądz, Kielce, Kraków, Lwów, Łódź, Piotrków, Radom, Sosnowiec, Toruń, Warszawa, Wilno. ODDZ. ZAGRANICZNE: Gdańsk, Paryż.

wystawa ta da właśnie najlepszą sposobność zapoznania się z wszelkimi przedmiotami potrzebnymi do wewnętrznego urządzenia mieszkania.

Wystawa obejmuje w szczególności następujące działy: architektoniczny, urządzenia wnętrza domowego, a więc wszelkiego rodzaju meble jak kuchenne, przedpokojowe, pokojowe, ogrodowe, dla pensjonatów, hoteli, fortepiany, pianina, gramofony, zegary, oraz lampy.

Dział zdobniczy obejmuje wszelkiego rodzaju dekoracje, rzeźby, rami i obrazy, dział tekstylny, tkacki i hafciarski, obejmujący wszelkiego rodzaju bieliznę, hafty, koronki, firanki, dywany, kilimy i chodniki, dział porcelany i szkła, dział instalacyjny, dział materiałów dla wykończenia wnętrza mieszkaniowego, jak parkiety, posadzki, okucia, farby, pokosty, lakiery i tapety, oraz dział urządzeń kuchennych, dział techniki domowej, a więc piece odkurzacze, maszyny do prania, młynki, maszyny do szycia, maszyny do wytwarzania lodów itd.

Właśnie wystawa o takim charakterze, obejmująca takie szerokie działy musi dać rękojmię powodzenia, przyczem podkreślić należy, że ruch budowlany na Śląsku jest znacznie silniejszy, aniżeli w

innych dzielnicach, a spotęguje dopiero ten ruch budowlany, właśnie uzyskana b. poważna pożyczka.

Niezależnie od powyższych momentów, zapewniających poważną bardzo ilość wystawców oraz wielkie tranzakcje, nie można również pominąć tej ważnej okoliczności, że uczestników wystawy na G. Śląsku nie można porównać z zwiedzającymi inne wystawy. Ma się tu do czynienia bowiem z wyszkolonemi sferami handlowo-przemysłowemi, a kupiec zwiedzający wystawę na G. Śląsku nie zwiedza jej z ciekawości, lecz jedynie w tym celu, by stwierdzić naocznie, że są pewne artykuły nowe, których dotychczas nieprzewodził, w takim razie przeprowadza natychmiast transakcję, dając zamówienie. Należy bowiem pamiętać o tem, że kupiectwo Górnego Śląska rok rocznie wyjeżdża na Targi zagraniczne, w szczególności zaś do Wrocławia, Lipska i innych wystawowych miejscowości. Ma już więc pod tym wzgl. pewną tradycję, wyszkolenie i praktykę. Powyższe dane pozwalają rokować tegorocznej wystawie „Wnętrza domu“ oraz „Techniki na usługach gospodarstwa domowego“ najlepsze powodzenie, o czym świadczy już obecne b. silne zainteresowanie, tak że zarząd ma poważne wątpliwości, czy nie zabraknie miejsca.

O wodę dla Woj. Śląskiego i Zagł. Dąbrowskiego.

Od lat dawnych palącą jest kwestja zaopatrzenia ludności miasta Katowic i okolicznych przemysłowych gmin w zdrową wodę w odpowiedniej ilości. Szczególnie ostatnie tygodnie, podczas których panowały niebывале upały, dotkliwie pod względem braku wody dały się we znaki mieszkańcom Katowic i okolicznych gmin. Istniejące wodociągi nie są w stanie zaspokoić potrzeb co do ilości potrzebowanej wody, a niestety jakość wody nie odpowiada wymogom higieny. Stąd też Rząd Polski od dawna już zamierzał zaradzić złemu, planując rozbudowę sieci wodociągowej Państwowego Zakładu Wodociągowego. Sprawa ta była przedmiotem ostrej wymiany zdań pomiędzy zwolennikami upaństwowienia sieci wodociągowej, a przedstawicielami ciężkiego przemysłu, który, jak zawsze, tak i w tym wypadku znów chciał iść po linii własnego interesu. Ostatecznie, jak wiadomo, zwyciężył projekt rządowy i rząd poczynił starania w celu zaopatrzenia Zagłębia Śląskiego i Dąbrowskiego we wodę.

W najbliższym już czasie miała się rozpocząć budowa państwowego wodociągu w Maczkach, kosztem 16 milionów złotych. Wodociąg ten miał zaopatrywać w wodę całe Zagłębie Dąbrowskie i Górnv Śląsk. Projekt wodociągu jest zupełnie gotowy i szczegółowo opracowany. zakupiono 10 klm. rur, które czekają na ułożenie. Przy dochodzeniach wodno-prawnych natrafił projekt na poważne trudności ze strony właścicieli terenów, na których ma być rozbudowany wodociąg. Mianowicie właściciele wsi postawili warunki wprost nie do przyjęcia za odstąpienie terenów, a nadto niektóre kopalnie wystąpiły z protestem przeciwko ujęciu wody Przemszy, twierdząc, że ujęcie zapomocą jazu zwiększy infiltrację wody do kopalń z powodu spiętrzenia wody Przemszy nie będzie można do niej odprowadzać odpływów z kopalń ołowiu i cynku, które nieba-

wem powstana w Olkuskiem i że ter. cały projekt ujęcia wody Przemszy zagraża interesom wielkiego przemysłu.

Otóż rzeczoznawcy delegowani przez rząd przy dochodzeniach wodno - prawnych jednomyślnie stwierdzili, że wszystkie powyższe zarzuty są nieuzasadnione, albowiem niema mowy o niebezpieczeństwie zalewu kopalń do tego stopnia, aby groziło zatamowaniem ruchu, z drugiej strony ustawa wodna zabrania odprowadzania do ścieków odpływów kopalnianych. (Masowe zatrucie ryb. Red.) — Rzeczoznawcy stwierdzili, że wszystkie te zarzuty są sztuczne i że utrudniają one budowie wodociągu. Wobec tego, że właściciele terenów postawili zanadto wygórowane ceny i dobrowolna ugoda nie może przyjść do skutku, koniecznym jest przeprowadzenie sprawy drogą wywłaszczenia i oszacowania sądownego. Czynnosc ta wobec spodziewanych rekursów stron zainteresowanych zajmie pewien okres czasu, dlatego mimo najlepszych chęci ze strony rządu, przygotowanie na ten cel kredytu, utworzenia kierownictwa budowy wodociągu, założenia komitetu technicznego. przeprowadzenie tej budowy dozna opóźnień. Winę za to opóźnienie ponoszą wyłącznie właściciele gruntów i okoliczne kopalnie.

Sprawa ujęcia wody na Przemszy dla Zagłębia Dąbrowskiego i G. Śląska była badana przez szereg ekspertów i specjalistów. Otóż rzeczoznawcy ci oświadczyli się za projektem rządowym, jako jedynym z najracjonalniejszych sposobów rozwiązania problemu zaopatrywania w wodę G. Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego. Mimo tych trudności prace techniczne koło budowy wodociągu posuwają się naprzód. Kierownictwo budowy wodociągu znajduje się w Katowicach. Na czele stoi inż. Roman Maryniarczyk. Biura kierownictwa budowy znajdują się w nowym gmachu województwa.

W sprawie zatrudnienia bezrobotnych.

Zebranie naczelników gmin okręgu katowickiego Związku Gmin Woj. Śląskiego, na wniosek p. burm. Popka ze Siemianowic, postanowiło zwrócić się do zainteresowanych ministerstw, aby przy budowie państwowych torów kolejowych i podobnych pracach, zarezerwowano pewien kontyngent robotnika dla bezrobotnych Województwa Śląskiego. Odpowiednio uzasadniony memoriał syndyk Związku wysłał w dniu 1. czerwca br. do zainteresowanych ministerstw, a obecnie w dniu 16. lipca br. Ministerstwo Komunikacji (Departament Utrzymania i budowy) donosi, że Dykcja Kolei Państwowych w Katowicach posiada pewien kontyngent własnych robotników stałych, których w pierwszym rzędzie zatrudnia na robotach kolejowych. Robotnicy ze strony przyjmowani są tylko w okresie wzmożonych robót budowlanych, przyczem pierwszeństwo mają tacy, którzy już w latach poprzednich pracowali na kolei i nabyli już pewne praktyki. Przy robotach,

oddawanych do wykonania prywatnem przedsiębiorstwom, przedsiębiorstwa te najmują bezpośrednio siły robocze i Dykcja Kolei nie posiada wpływu na ich przyjęcie, donosi dalej Ministerstwo.

Odpowiedź powyższą Ministerstwa Komunikacji negatywnie więc załatwia dany memoriał w sprawie zarezerwowania pewnego kontyngentu dla bezrobotnych śląskich. Pożądaniem byłoby, aby w przyszłości tak Ministerstwo Komunikacji, jak poszczególne dyrekcje kolei zarezerwowały sobie prawo współdziałania przy najmie sił roboczych. Tym sposobem bowiem Ministerstwo i poszczególne dyrekcje zyskałyby wpływ na przedsiębiorstwa prywatne, zatrudniane przy robotach rządowych w kierunku zatrudniania wskazanych przez urzędowe biura pośrednictwa pracy bezrobotnych. Tą drogą idąc, można by też stworzyć kontyngent robotnika, o co zabiegał Związek Gmin.

O stosunek gmin śląskich do Banku Gospodarstwa Krajowego.

Pismem z dnia 13. kwietnia br. Zarząd Związku Gmin zwrócił się do prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego, p. dr. Góreckiego w sprawach: 1) kredytu ulgowego dla gmin śląskich, 2) udzielania pożyczek hipotecznych, 3) pożyczki na umorzenie kosztów regulacji Rawy, a w końcu w sprawie formalności, wymaganych przez Bank Gospodarstwa Krajowego przy udzielaniu pożyczek gminom śląskim.

Na pismo to nadeszła odpowiedź z datą 13 lipca br., w której Dykcja Banku Gosp. Krajowego donosi: 1) że w sprawie obniżenia oprocentowania pożyczek komunalnych i hipotecznych, oprocentowanie to odpowiadać musi oprocentowaniu obligacji względnie listów zastawnych, czyli 7 proc. Ze względu na konjunkturę lokacyjną, Bank nie może obniżyć obecnie oprocentowania swych emisji. Sprawa ta może być aktualną dopiero w miarę odpowiedniej zmiany sytuacji na rynku pieniężnym.

Stosownie do specjalnych ulg przy kredytach, udzielonych gminom śląskim, nie leży w kompetencji Banku Gospodarstwa Krajowego i sprawa ta może być jedynie przedmiotem zainteresowania władz państwowych względnie samorządowych.

W sprawie zaliczenia dalszych gmin śląskich do rzędu miejscowości, w których Bank może udzielać pożyczek w listach zastawnych, (p. 2 pisma z dnia 13 kwietnia br.), bank opracowuje obecnie dalsze uzupełnienie listy tych miejscowości, celem przedstawienia odpowiedniego wniosku Radzie Nadzorczej a następnie p. Ministrowi Skarbu do zatwierdzenia. We wniosku tym uwzględnione będą gminy śląskie w szerokiej mierze.

W przedmiocie udzielenia pożyczek długoterminowych na koszty regulacji Rawy (p. 3), Dykcja na posiedzeniu z dnia 27 czerwca br. wypowiedziała się odmownie.

W końcu komunikuje Dykcja Banku Gospodarstwa Krajowego, że przy zaciąganiu pożyczek przez gminy górnośląskie, dostosowane zostaną w przyszłości przez Bank tylko formalności, wymagane przez ustawodawstwo tu zobowiązujące. O ile zaś chodzi o zabezpieczenie pożyczek na nieruchomościach gminnych, Bank z reguły wymagać będzie hipoteki.

W sprawie jednorazowego zasiłku wzgl. dodatku do uposażenia.

Dla braku odpowiedniego uwiadomienia, w niektórych gminach śląskich, jak się dowiadujemy, nie wypłacono pracownikom jednorazowego zasiłku za czas od 1 kwietnia do 30 czerwca 1928 roku i nie wypłaca się dodatku do uposażenia za lipiec, sierpień i wrzesień br.

Wobec tego komunikujemy, że Ministerstwo Skarbu okólnikiem 1.: D. III - 1130 - I z dn. 4 kwietnia br. doniosło, co następuje:

„Osobom, objętym art. 1—4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23 stycznia 1928 r. w sprawie jednorazowego zasiłku dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów, prokuratorów, osób wojskowych oraz emerytów, wdów i sierot (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 41), przyznaje się jednorazowy zasiłek w wysokości 45 proc. uposażenia, względnie wynagrodzenia miesięcznego przy analogicznem zastosowaniu postanowień, zawartych w art. 1—4 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Jednorazowy zasiłek, o którym mowa w ustępie poprzednim niniejszego artykułu, będzie wypłacony w dniach 20 kwietnia i 20 maja 1928 roku w dwóch równych ratach“.

Wskutek stosowania ustawy uposażeniowej także do uposażeń pracowników komunalnych, we wszystkich tych wypadkach, gdzie dany miejscowy statut uposażeniowy zawiera analogję, wypłacić należy powyżej omawiany jednorazowy dodatek.

Podobnie przedstawia się sprawa dodatku do uposażenia w miesiącach lipcu, sierpniu i wrześniu 1928 roku. W tej sprawie Ministerstwo Skarbu, okólnikiem z dnia 4 lipca br. L: D. III - 2140/1 donosi, co następuje:

Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 30-go czerwca 1928 roku powzięła następującą uchwałę:

„Na zasadzie art. 5 ustęp 1 ustawy skarbowej na rok 1928/29 Rada Ministrów poleca Ministrowi Skarbu wypłacić osobom, objętym art. 1—4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 23-go

stycznia 1928 roku w sprawie jednorazowego zasiłku dla funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 7) w II. kwartale okresu budżetowego 1928/29 miesięczne dodatki w wysokości 15 proc. uposażenia wzgl. wynagrodzenia miesięcznego przy analogicznym zastosowaniu postanowień, zawartych w art. 1—4 powołanego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej.

Wyplata dodatku dla czynnych funkcjonariuszów za m. lipiec 1928 roku nastąpi w dniu 16. lipca 1928 r., za miesiąc sierpień i wrzesień 1928 roku równocześnie z wyplatą uposażenia względnie wynagrodzenia.

Wyplata dodatku dla emerytów, wdów i sierót ma nastąpić w dniach 1 sierpnia i 1 września 1928 r w dwóch równych ratach“.

Sekcja Studiów Samorządowych przy Wolnej Wszechnicy w Warszawie.

Senat Wolnej Wszechnicy w Warszawie podał do wiadomości Ministerstwa Spraw Wewn., że w r. b. powstała na Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych Wolnej Wszechnicy nowa sekcja studiów samorządowych.

Zadaniem sekcji samorządowej jest kształcenie teoretyczne i praktyczne kandydatów fachowych do pracy w samorządach miejskich i ziemskich. Program studiów jest czteroletni i obejmuje dwa lata kształcenia w zakresie nauk prawnych i ekonomicznych (Collegium Politicum i Economicum) oraz dwa lata studiów bardziej specjalnych, zwłaszcza rok poświęcony jest wyłącznie specja-

lizacji w zakresie przedmiotów komunalnych (m. s. urbanistycznych). Na pierwszy rok studiów przyjmowani są kandydaci, posiadający ukończoną szkołę średnią, na następne lata studiów mogą wstępować kandydaci, posiadający równoważne przygotowanie uniwersyteckie.

Szczegółowy program studiów można otrzymać w kancelacji Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie, ul. Śniadeckich 8.

Minister Spraw Wewn. okólnikiem z 15 marca 1928 r. SS 406/28 zaleca samorządom udzielanie ze swej strony poparcia powyższej sekcji, a zwłaszcza kierowanie na to studjum stypendystów, przyjmowanie w charakterze pracowników — absolwentów sekcji itp.

Fundusze na budownictwo mieszkaniowe.

W „Kurjerze Warszawskim“ p. Piotr Drzewiecki pisze na powyższy temat, co następuje:

Jakkolwiek zasadniczym źródłem funduszy na budownictwo mieszkaniowe w każdym kraju jest kapitał rodzimy, tworzący się stopniowo z oszczędności społeczeństwa — to jednak powolność tego procesu, wobec wielkich zaniedbań w budownictwie w Polsce, zmusza nas, na wzór ich państw zachodu, do szukania dodatkowych źródeł.

Na kapitał zagraniczny liczyć tutaj nie możemy. Budownictwo mieszkaniowe bowiem, oparte na kapitale zagranicznym, nie może zapewnić ze swego dochodu opłaty rat rocznych w walucie zagranicznej i mogłoby wywołać konieczność opłaty tych rat z zapasu walut Banku Polskiego, co mogłoby ujemnie wpłynąć na wartość obiegową pieniądza polskiego. Obawiać się tego należy w szczególności z tego powodu, iż poprawa sprawy mieszkaniowej wymaga dopływu i użycia corocznie nowego kapitału i to w większej mierze, niż wzrost ludności. Sumaryczne ilości tego kapitału mogłyby niewątpliwie ujemnie zaważyć na bilansie płatniczym, tembardziej, iż przy obecnej stopie procentowej suma procentów od pożyczki długoterminowej przekraczać może dwukrotnie wysokość pożyczonego kapitału. Obawy tej niema np. przy zaciąganiu pożyczek zagranicznych dla rolnictwa lub przemysłu, gdzie ze źródeł, opartych na produkcji, nietylko opłacać można raty roczne, ale nawet dokonywać dalszej rozbudowy.

Polska o niepewnym bilansie płatniczym, budownictwo mieszkaniowe oprócz więc trwale może jedynie na kapitałach rodzimych, których tworzenie jest zasadniczym momentem poprawy. W tych warunkach sprawa funduszy, któreby śpiesznie mogły zaradzić klęsce mieszkaniowej w Polsce, jest

zagadnieniem najaktualniejszym. Dzisiejszy stan mieszkaniowy wpływa ujemnie na zdrowotność pokolenia obecnego z powodu wzrostu gruźlicy, zwiększa też cierpienia bezdomnych i niezamożnych, zagrażając nawet spokojowi społecznemu.

Ze wszystkich stosowanych obecnie sposobów rozwiązania tego zagadnienia w państwach, zrujnowanych przez wojnę i dotkniętych przez spadek wartości pieniądza — wyróżnia się skutecznością sposób niemiecki. Jest on przeciwstawieniem sposobu wiedeńskiego, hołdującego socjalizmowi. Ostatni sposób nie znalazł w żadnym państwie naśladownictwa. Ze względu na podobieństwo warunków ekonomicznych, wynikłych z inflacji, z wywołanego przez nią zniszczenia kapitału pieniężnego i ze sposobu odbudowy jego przez waloryzację długów przedwojennych — w Niemczech i w Polsce, niemiecki sposób zdobycia funduszy na budownictwo zasługuje na naśladownictwo w Polsce. Tym środkiem jest oparcie funduszu na podatku od nieruchomości, określany w sposób zależny od wysokości normy komornego.

Obecnie ustawodawstwo niemieckie zezwala na podniesienie komornego do normy 129% przedwojennego w zlocie, obciążając nieruchomości podatkiem 40% od komornego, z czego połowa przypada na rzecz funduszu budowy mieszkań. Do tej normy państwo niemieckie doszło stopniowo w ciągu kilku lat od ukończenia inflacji i stworzyło tą drogą tak znaczne fundusze, że nietylko usunęło brak mieszkań, ale obecnie wydatnie podnosi kulturę mieszkaniową całej ludności. Gdyby tenże sposób był zastosowany w Polsce w ciągu ubiegłych lat kilku, znakomicie by się polepszył stan mieszkaniowy niezamożnej ludności. Wobec tej niewątpliwie możliwości niezamożna ludność nie powinna być w Polsce pozostawiona swemu losowi na łaskę oczekiwania na stopniowe i zbyt powolne tworzenie się kapitału rodzimego, lecz winny być przedsięwzięte energiczne usiłowania szybszej pomocy.

(Dokończenie nastąpi.)

Należy odróżnić czteroletnie studia samorządowe na powyższej sekcji, a 3-miesięczne kursy dla pracowników samorządów powiatowych i miejskich urządzane corocznie na Studium Administracji Komunalnej przy tej samej Wolnej Wszechnicy w Warszawie. Ostatnie kursy są odpowiednikiem naszych corocznych kursów dla urzędników komunalnych przy Starostwie Krajowym w Poznaniu, natomiast nowoutworzona sekcja stanowi czteroletnie studjum przy Wydziale Nauk Politycznych i Społecznych Wolnej Wszechnicy.

Kronika.

Katowice. (Mapa Województwa Śląskiego.) Nakład Wyż. Urz. Górn. w Katowicach. Podziałka 1:100.000. Format 160×94 cm. Cena 10 zł. Zamówienia przyjmuje się również telefonicznie. Jako jedyną bardzo dokładną i niezbędną dla wszystkich instytucyj państwowych, samorządowych i prywatnych, poleca i wysyła za zaliczka: Wyłączny skład główny, Księgarnia Tadeusz Mikulski, Katowice, ul. Marjańska 2, tel. 15-82. Ze względu na mały nakład, wskazaniem jest wcześniejsze zamawianie.

Katowice. (Z dziedziny opieki społecznej.) Statystyka działalności miejskiego urzędu opieki społecznej w Katowicach za rok ubiegły wykazuje, że walka z gruźlicą na terenie miasta przybrała w ub. roku większe rozmiary, niż w roku 1916. Do urzędu zgłosiło się w ciągu całego roku 200 osób, zagrożonych gruźlicą. Z tych leczono w szpitalu 97, ambulatoryjnie 20 osób. Koszta leczenia wynosiły 17.228,92 zł.

Wystawa

„Wnętrze domu“ i „Technika na usługach gospodarstwa domow.“

odbędzie się

w Katowicach

w czasie od 16-go września do 3-go października 1928 r.

Każde miasto i gmina dostarczyć powinny plastyczne modele domów i budowli, wzory, rysunki i szkice architektoniczne. Ożywiony ruch budowlany i należyte urządzenie wnętrz domostw jest nakazem gospodarczym chwili.

Wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje:

Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospod. w Katowicach

ulica Pocztowa 16.

Tel. Nr. 13-23 i 21-47.

Istniejące trzy kuchnie wydały ogółem 91.590 litrów mleka na ogólną sumę 43.325 zł. Z kuchni tych korzystało 3.961 osób.

W miejskim szpitalu dzieciennym leczono 329 dzieci. Przeciętny czas pobytu dziecka w szpitalu wynosił 52 dni. Szpital dysponuje obecnie 60 łózkami i okazuje się już za szczupły dla dzieci, zgłaszanych w celach leczniczych. Pielęgnacją dzieci zajmowało się 7 sióstr z zakonu słuźebniczek Najśw. Marji Panny i 40 uczennic ze szkoły pielęgniarek. Ogólne wydatki związane z leczeniem w szpitalu wynosiły 68.676,20 zł., z czego miasto pokryło 27.452,15 zł. Poza tem przy szpitalu urządzono szkołę pielęgniarek. Z 40 uczennic dotychczas zdało egzamin 21 uczennic.

Na obszarze miasta istnieje siedem kuchni ludowych, a mianowicie przy kościele śś. Piotra i Pawła, przy kościele Marji Panny, przy zakładzie Markiętki w Bogucicach, dla bezrobotnych przy zakładzie św. Jadwigi w Załężu, przy zakładzie św. w Bogucicach. Kuchnie wydały ogółem 868.861 Elźbiety, wreszcie przy zakładzie O. O. Bonifratrów porcyj, w tem 710.438 bezpłatnych. Tytułem subwencji otrzymały kuchnie ze środków miejskich 49.200 zł. w gotówce.

Subwencji dla zakładów dobroczynnych i sierocińców udzielono w ciągu roku w kwocie 10.375 zł. Poza tem udzielono pomocy dle 1133 biednych dzieci, przystępujących do pierwszej komunji św., oraz wydano 564 ubrań, 1039 par bucików, 429 sukienek. Koszta z tą akcją związane wynosiły 43.176,28 zł., czyli przeciętnie 38,20 zł. dla jednego dziecka.

Katowice. W miejsce p. Dr. Alfonsa Górnika, dotychczasowego prezydenta miasta Katowic, kom. Rada Miejska wybrała prezydentem miasta p. **Dr. Adama Kocura**, który uzyskawszy zatwierdzenie władz, w dniu 26 lipca br. na specjalnym posiedzeniu kom. Rady Miejskiej wprowadzony został w urząd. Wprowadzenia dokonał p. Wojewoda Dr. Grażyński.

Nowemu prezydentowi p. Dr. Kocurowi z racji objęcia nowego zaszczytnego coprawda, ale trudnego urzędu, redakcja pisma naszego na tej drodze składa życzenia najpomyślniejszej pracy dla dobra miasta i kraju.

P. Kuhnert, syndyk Związku Gmin Woj. Śl., z dniem 1 sierpnia rozpoczął swój tegoroczny urlop. Zastępować go będzie przewodniczący Zarządu Zw. Gmin p. burmistrz Flach, który interesentów przyjmuje w biurze Związku, Pocztowa 16, telef. 21-47, w środy i piątki od godz. 10 do 1/212.

Warszawa. (Kursy samorządowe.) Dnia 1-go października br. rozpoczyna się w Warszawie na studjum administracji komunalnej przy wydziale politycznym Wolnej Wszechnicy Polskiej IV. z kolei kurs dla pracowników samorządowych i trwać będzie do końca stycznia 1929 r. Kurs odbywać się będzie do końca stycznia 1929 r. Kurs odbywać się będzie w dwóch równoległych grupach (o ile zgłosi się odpowiednia liczba kandydatów), a mianowicie: na grupie A dla pracowników miejskich i powiatowych, na grupie B dla pracowników gmin wiejskich.

P. Minister Spraw Wewnętrznych, gen. Składkowski, specjalnym okólnikiem, rozesłanym do wojewodów, poleca, aby samorządy wysyłały na kurs powyższy i następne pracowników, zajmujących stanowiska samodzielne i wykazujących specjalne

uzdolnienia. Kandydaci, przyjęci na kurs, mają otrzymać urlopy płatne.

Mikołów. We wtorek, dnia 17 lipca rb. odbyło się publiczne posiedzenie Rady Miejskiej, na którym załatwiono cały szereg spraw.

Na wstępie przyjęła Rada Miejska do wiadomości protokół rewizyjny Głównej kasy miejskiej za miesiąc czerwiec rb. Dalej udzieliła wyjątek z zakazu budowlanego p. Borowskiemu na budowę domu mieszkalnego przy ulicy Polnej i p. Jędraszewskiemu na budowę domu mieszkalnego przy ulicy Młyńskiej.

Dalej wyrażono zgodę na zawarcie umowy między Magistratem a Województwem Śl., dot. subwencjonowania miejskiego gimnazjum żeńskiego na rok budżetowy 1928/29 w brzmieniu przedłożonym i uregulowano pobory dla kierowniczkii miejskiego gimnazjum żeńskiego. Ponadto uchwalono wybrukować szarogłazem zakopiańskim i ustrońskim jedną połowę Rynku. Na przeprowadzenie drogi z Plant na nowe boisko uchwalono kwotę w wysokości 4000 złotych. W dalszym ciągu obrad uchwaliła Rada Miejska wykonanie budowy wodociągów.

W końcu uchwalono pobierać odsetki od płatników, zalegających z daninami komunalnymi w wysokości 50% stawek państwowych.

Warszawa. (Kalendarz Samorządowy na rok 1928.) Duża książka o 352 stronach, książka-podręcznik dla pracowników stałych i niestałych, płatnych i bezpłatnych działaczy samorządu. Według zgodnej opinii tych pracowników, spotykamy następujące źródła informacyjne, według ich ważności i znaczenia praktycznego. 1. Wykaz ustawodawstwa w zakresie ustroju i działalności Samorządu w Rzplitej

Polskiej, ułożony przez sekret. Biura Zjazdów R. Grochowskiego, zawiera zupełne zestawienie według działów (przepisy ogólne, skarbowość, drogi, rolnictwo, praca, budowlę, oświata, pracownicy samorządu i t. d.) wszystkich obecnych obowiązujących dekrety, ustaw, rozporządzeń, z króciutkim podaniem treści, przejrzyste ułożone, pozwalające na szybkie odnalezienie poszukiwanego prawa. 2. Poradnik Samorządowy obejmuje 113 wyjaśnień w formie pytań i odpowiedzi na zagadnienia, następujące się w codziennym urzędowaniu pracowników administr. powiatowej i gminnej, przy udzielaniu rad i wskazówek obywatelom w rozmaitych sprawach i stosunkach w związku z prawem obywatelskim, z płaceniem podatków i t. d. (Tytuły niektórych rozdziałów: akta stanu cywilnego. Budżet. Dokumentów wydobyte z Rosji. — Dozór szkolny. — Kasy chorych. Koszty leczenia. — Obywatelstwo polskie. — Podatki. — Rada miejska i magistrat i wiele innych. Autorami są pp.: Podwiński i Hujda z Min. Spraw Wewn. 3. Terminarz budżetowy i podatkowy. 4. Artykuły zawierają rzut oka na główne dziedziny działalności samorządu, podając dane statystyczne, wskazówki programowe i praktyczne drogi realizacji w sprawach zdrowia publicznego, opieki społecznej, budowy dróg gminnych, spółek drogowych. 5. Obszerny dział statystyki ogólnopolskiej. 6. Zwyczajne informacje kalendarzowe, jak taryfy pocztowe, stemplowe i t. d.

Jest to 3-ci rocznik Kalendarza Samorządowego, wydawanego pod pewnymi względami jako ciągłość; dlatego na początku załączona jest treść dwóch roczników poprzednich. Roczniki te można nabywać w administracji po cenie 1 zł i 2 zł. — Cena rocznika 1928 r. — 5 zł.

Obwieszczenie.

Plan zabudowania przedłużonej ulicy Hallera po obydwóch stronach, ustanowiony przez tutejszą Radę gminną w porozumieniu z tutejszym Urzędem Okręgowym, jest wyłożony od 23-go lipca do 8-go sierpnia 1928 r. do publicznego wglądu w tutejszym Urzędzie gminnym w godzinach urzędowych.

Zarzuty przeciwko planowi należy wnosić do tutejszego Zarządu gminnego w wyżej wyznaczonym czasokresie.

Mała Dąbrówka, dnia 20 lipca 1928.

Zarząd Gminy.

Naczelnik gminy.

(—) K o s m a.

Obwieszczenie.

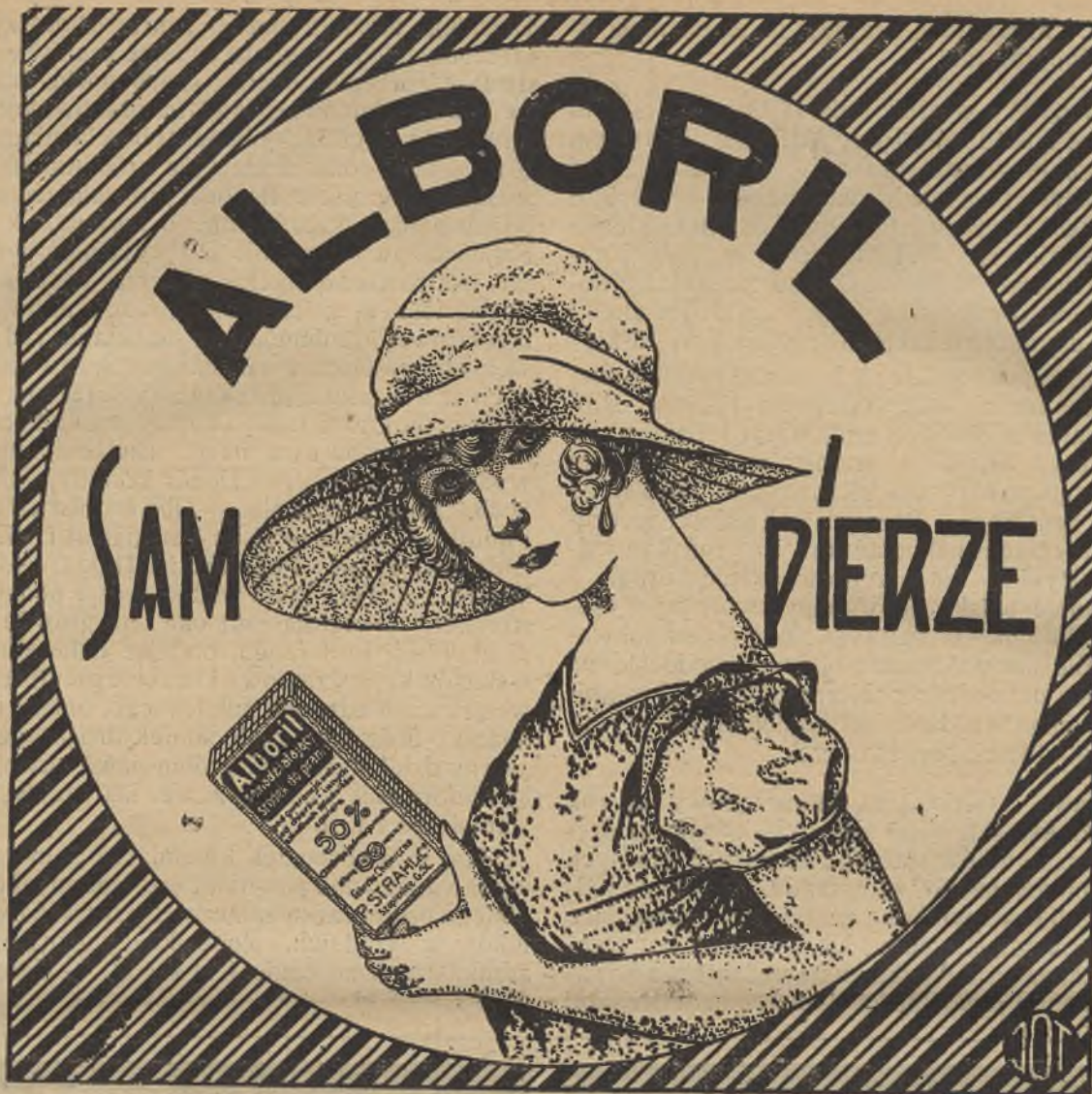
Plan zabudowania przedłużonej ulicy Katowickiej po lewej stronie od cmentarza do domu mieszkalnego Spółki Hohenlohego, ustanowiony przez tutejszą Radę gminną w porozumieniu z tutejszym Urzędem Okręgowym jest wyłożony od 6 do 21 sierpnia 1928 r. do publicznego wglądu w tutejszym Urzędzie gminnym w godzinach urzędowych.

Zarzuty przeciwko planowi należy wnosić do tutejszego Zarządu gminnego w wyżej oznaczonym czasokresie.

Mała Dąbrówka, dnia 31 lipca 1928 r.

Naczelnik Gminy.

w z. (—) Strużek.

Wydział Powiatowy w Tarnowskich Górach
ogłasza niniejszem

Konkurs na posadę technika

dla Powiatowego Urzędu Budowlanego.

Wymagane jest:

1) obywatelstwo polskie, 2) nieprzekroczony 40 rok życia, 3) wykształcenie średnie (tj. szkoła przemysłowa) wykształcenie fachowe w budownictwie, w budowie i konserwacji szos i znajomość ustawodawstwa tej dziedziny.

Pożądana jest również znajomość w elektryfikacji i w wodociągach.

Przyjęcie od zaraz na razie na półroczną próbę, poczem może nastąpić stabilizacja. Odszkodowanie na czas próby podług umowy, po stabilizacji podług grupy IX.

W razie równych kwalifikacji Górnoszlazacy mają pierwszeństwo.

Wnioski wraz z życiorysem, świadectwami służbowymi (włącznie szkolnych), świadectwem zdrowia, obywatelstwem i moralności należy przedłożyć do Wydziału Powiatowego w Tarnowskich Górach do dnia 4 sierpnia 1928 r.

Oferty nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Tarn. Góry, dnia 27 lipca 1928.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego:
Bocheński.

Urząd gminny w Chropaczowie

rozpisuje niniejszem

konkurs na 2 posady nauczycielskie

przy tutejszej doksztalającej szkole powszechnej.

Od kandydatów na te stanowiska wymaga się pełnych kwalifikacyj dla szkół powszechnych. Pożądanem jest, żeby posiadali oni ukończony albo wyższy kurs nauczycielski, albo kurs kalkulacyjno-buchalteryjny dla nauczycieli doksztalających szkół zawodowych, albo kurs rysunkowy dla nauczycieli tych szkół.

Kandydaci winni objąć 36 wzgl. 45 godzin nauki tygodniowo.

Zgłoszenia przyjmuje się do dnia 6-go sierpnia 1928 r.

Naczelnik gminy

w z. W. Rozmarynowski.

Katowicki Oddział Tow. Wzaj. Ubezpieczeń **„SNOP”** w Warszawie

przyjmuje do ubezpieczenia od ognia budowle i ruchomości miejskie, wiejskie i przemysłowe. Również ze względu na nadchodzący sezon ubezpieczeń ziemiopłodów od gradobicia, przyjmuje się już obecnie zgłoszenia. Wszelkich informacji tak ustnych, jak i pisemnych udziela niezwłocznie

Biuro Towarzystwa „Snop”
Katowice, ul. Sokolska 9. Tel. 21-76
Poszukuje się zdolnych agentów.

Amerykańskie maszyny do pisania

ROYAL

maszyny do liczenia, powielania etc. przybory biurowe, papier. Prosimy zażądać oferty

E. Braszcok i Ska.
Katowice, ul. Kościuszki 16 Tel. 1949

**Przedsiębiorstwo
budowlane**

Robert Pietruszka
inżynier budowniczy
w Siemianowicach

Rok założenia 1904
Telefon nr. 1109

wykonuje wszelkie prace wchodzące w zakres budownictwa.

E. Lamla/Katowice

Telefon 1433 Sobieskiego 13

Fabryka Zdrowotno-technicznych urządzeń i aparatów

Oddział I.

Centralne ogrzewania - Instalacje na- i odwadniające - Urządzenia sanitarne desinfekcyjne,

Oddział II.

Filtry zapobiegające tworzeniu się kamienia kotłowego „Nygramit”

JAN BADURA

Właściciel Cegielni
Katowice i Brzezinka
Telefon Katowice 1745

poleca

Cegły

w każdej ilości najlepszego gatunku po cenach konkurencyjnych z dostawą na budowę własnymi furmankami i samochodami.

„Tryton” Sp. z o. p.

Przedsiębiorstwo wszelkich prac inżynierskich, nad- podziemnych i żelbeton.

Specjalność budowy!

Drogi, szosy, mosty, tory kolejowe, kanalizacje, instalacje, centralne ogrzewania, filtracje, uleps. patentu, wiercenia za wodą i minerałami i prace wszelkiego rodzaju.

Katowice

ul. Wawelska nr. 1 — Telefon 660

Towarzystwo Ubezpieczeń „Przezorność” S. A.

w WARSZAWIE, Plac Małachowskiego 4. Założ. w r. 1892.

Zawiera ubezpieczenia od ognia, kradzieży z włamaniem i transportów oraz na życie i od nieszczęśliw. wypadków. Towarzystwo Ubezpieczeń „Przezorność” S. A. jest obecnie zrzeszone z najpotężniejszą wszechświatową instytucją ubezpieczeń. „The Prudential Assurance Company Ltd.” w Londynie, założoną w roku 1848. Kapitał rezerwowy 200.000.000,— funtów szterlingów.

Oddział w Katowicach,
ul. Marsz. Piłsudskiego 25/27. Tel. 602.

Dyrektor Oddziału: W. Młodzianowski.

Centralne ogrzewanie i sanitarne urządzenia

Sp. z ogr. por.

Konieczny i Wolny

Katowice

ulica Jagiellońska nr. 38

Telefon nr. 2392

Wykonuje wszelkie systemy centralnych ogrzewań, pierwszorzędne urządzenia sanitarne, łaźnie, susznie.

Cement Portlandzki - wapno - gips - trzcinę sufitową, rury kam. i cement, pierścienie do studni, dachówki gliniane i cementowe, papę dachową, wszelkie produkty smołcowe, szamoty, płyty dopieców (Radeburg), płyty posadzkowe ścienne glazurowane, li-cówkę, płyty cement., klinkiery żelazne oraz wszelkie inne materj. budowlane

poleca

47x251

Robert Streit

Hurtownia materiałów budowlanych

Tel. 2192 i 2292 **Katowice** ul. Mickiewicza 19

L. Miedzinski

Katowice, ul. Marsz. Piłsudskiego 35

Telef. 359

dostarcza

Telef. 359

Granit - Bazalt - Dolomit

Wapień - Wapno palone

Własne kamieniołomy i piece wapienne

Urządzenia rzeźni

w najlepszym wykonaniu, według nowoczesnych zasad higieny i techniki dostarcza

Stephan, Fröhlich i Klüpfel S. A.

Katowice G. Śl.

ul. Marsz. Piłsudskiego 44, 46

Ryszard Kabus

Budowniczy

Specjalista żel.-betonowy, wykonuje wszelkie roboty w zakres budownictwa wchodzące.

Katowice

ulica Plebiscytowa 37 — Telefon 477

Biuro: ulica Wojewódzka Nr. 15.

„ZAMUŁKA“

Przedsiębiorstwo budowlane i robót ziemnych, Sp. Akc.

Katowice, Rynek 12. Tel. 328

Wykonuje:

Wszelkie prace w zakres budownictwa podziemnego wchodzące, kanalizacje, drogi, koleje oraz roboty ziemne.

Specjalność:

Nowoczesne budownictwo drogowe środkami asfaltowo-bitumicznymi.

Ubezpieczajcie się w Towarzystwie Wzaj. Ubezpieczeń

wszelkich informacji udzielamy

Katowice, ulica Sokolska 9 :: Telef. 21-76

Poszukuje się zdolnych agentów.

„SNOP“